

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Zlatko Čobović, Jelena Petković, Nadežda Budimović, Olivera Milošević, Tamara Skrozza, Filip Švarn, Jelka Jovanović, Rodoljub Šabić, Ana Martinoli i Milena Vasić, na sednici održanoj 31. 10. 2024. godine, jednoglasno izriče

JAVNU OPOMENU

Tekstom „Epilog tuče u ‘Mariju’: Iznude, laži i bacanje prašine građanima u oči”, objavljenim 9. juna 2024. godine, portal “Rešetka.rs”

1.prekršio je tačke 2, 4 i 5 Odeljka I (Istinitost izveštavanja) Kodeksa novinara Srbije o obavezi novinara i urednika da prave jasnu razliku između činjenica koje prenose, komentara, pretpostavki i nagađanja, da, kada je neophodno, konsultuju što više izvora i da im omoguće da iznesu svoj stav, kao i odredbu po kojoj je sa novinarstvom nespojivo objavljivanje neosnovanih optužbi, kleveta i glasina,

2.prekršio je i tačke 1 i 2 Odeljka V (Novinarska pažnja), po kojima je novinar obavezan da pristupa poslu sa dužnom profesionalnom pažnjom i ne sme slepo da veruje izvoru informacija, jer mora da vodi računa o tome da izvori informacija često slede svoje interese ili interese društvenih grupa kojima pripadaju i prilagođavaju svoje iskaze tim interesima.

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Vladimir Šiškin, funkcioner stranke Srbija Centar iz Leskovca, podneo je žalbu zbog, kako je naveo, objavljenih neistina u vezi sa incidentom od pre godinu dana, koji je već rešen na sudu. Snimak koji je urednik objavio i komentarisao je već analiziran na sudskoj ekspertizi i na osnovu tog snimka i iskaza svedoka, počinioci su kažnjeni. Istakao je da su objavljivanjem spornog teksta prekršene brojne tačke Kodeksa iz poglavlja: Istinitost izveštavanja, Odgovornost novinara, Novinarska pažnja, Poštovanje privatnosti, Korišćenje časnih sredstava i Poštovanje autorstva, da je tekst objavljen da bi se on diskreditovao kao stranački funkcioner, profesor sporta i fizičkog vaspitanja, ugledni trener i nagrađivani sportista, te da u tekstu ima i uvrđljivih izraza. Objasnio je da na tekst nije poslao demanti, jer je autor teksta i pre godinu dana bio dobro upoznat sa situacijom, pa veruje da je ovim tekstom svesno obmanuo javnost. Dodao je i da ga niko iz redakcije „Rešetke“ nije kontaktirao pre objavljivanje teksta.

U odgovoru na žalbu redakcija je navela da je tekst objavljen godinu dana nakon incidenta, zato što je trebalo toliko da bi se neki od aktera tog događaja osmelili da se obrate novinarima. Istakli su da ništa što su objavili nije neistina i dostavili obe izjave Vladimira

Kraljice Natalije 28
11000 Beograd
tel: (011) 30 67 320
www.savetzastampu.rs

Šiškina iz kojih se jasno vidi da je menjao iskaze date policiji i nadležnom tužilaštvu. Po tvrdnjama njihovog izvora (jednog od aktera tuče koji je oslobođen optužbe) iskaz je promenio jer mu je on za to dao pet hiljada evra. Šiškin je, kako se tvrdi u odgovoru na žalbu, potpisao priznanicu za prvih 2500 evra, a anonimni izvor je spreman da to posvedoči i na sudu. Od izvora iz policijske istrage dobili su i snimak na kome se jasno vidi da je Šiškin započeo tuču, a ne, kako je sam tvrdio, da je napadnut. Kako je žalitelj poznat kao nasilan, izvor je, nakon objave teksta, zamolio da uklone već objavljenu prepisku i sudske spise do kojih su novinari došli, plašeći se za svoj život. Ni on, ni redakcija to nisu prijavili policiji, ali su u tekstu ukazali da očekuju napade od podnosioca žalbe. Šiškina, ističu, nisu mogli da kontaktiraju jer blokirao njihove brojeve telefona, kao i profile na društvenim mrežama, a nije dostavio odgovor. Dodali su i da je podnosilac žalbe u sukobu sa gotovo svim novinarima u Leskovcu i upitali kome novinari da se žale na njegovo ponašanje.

Urednik portal je upućen da se u slučajevima bilo kakvih pretnji obrati svom novinarskom udruženju, Stalnoj radnoj grupi za bezbednost novinara i policiji.

Komisija za žalbe je ocenila da očigledno postoji sukob između podnosioca žalbe i urednika portala, koji je i autor spornog teksta, ali da Komisija odlučuje isključivo o tome da li je tekst na koji je podneta žalba napisan u skladu sa Kodeksom ili nije. Po mišljenju Komisije, u tome je bilo propusta, tačnije redakcija nije postupila u skladu sa svim profesionalnim standardima.

Nekoliko pitanja zahteva dodatna objašnjenja – najpre ako snimak, kako tvrdi redakcija, pokazuje da je Šiškin započeo tuču, zašto su mu drugi akteri navodno platili da promeni iskaz, da li je redakcija imala uvid u priznanicu koju je Šiškin navodno potpisao i ako jeste, zbog čega je nije objavila, kao i zašto redakcija nije prijavila pretnje policiji.

U tekstu su iznete veoma ozbiljne optužbe i redakcija je morala da ponudi neke dokaze za to. Na primer da objavi priznanicu o kojoj govori anonimni izvor (ili bar da je dostavi uz odgovor na žalbu), a ne prepisku sa njim koja ništa ne dokazuje. Spisi iz kojih se vidi da je iskaz menjan takođe nisu dokaz da je Šiškin to uradio za pet hiljada evra. Da je objavljena priznanica, ne bi bilo ni potrebe za pozivanjem na anonimni izvor, ovako se stiče utisak da je tekst napisan samo na osnovu njegove tvrdnje, a bez dokaza.

Takođe, kada se neko optužuje za krivično delo, najmanje što redakcija mora da uradi je da zatraži njegovu izjavu. Budući da i sami tvrde da je od dobijanja informacije do objavljivanja teksta prošlo dve nedelje, bilo je više nego dovoljno vremena da se sa njim stupi u kontakt na bilo koji način.

Komisija, zbog toga, veruje da su objavljivanjem spornog teksta prekršene tačke 2, 4 i 5 Poglavlja I, jer u tekstu nema razlike između činjenica i nagađanja, nema više izvora, a iznete su i optužbe bez dokaza. Takođe, prekršena je i tačka koja obavezuje novinara da pristupa poslu sa dužnom profesionalnom pažnjom, kao i odredba koja se odnosi na slepo verovanje

izvoru, jer se redakcija ni na koji način nije ogradila od onoga što on tvrdi, niti je objavila bilo šta što bi potkrepilo te tvrdnje.

Žalitelj je, po mišljenju većine članova Komisije, trebalo da iskoristi pravo na demantij, ali to što nije ne govori ništa o istinitosi navoda u tekstu.

Po oceni članova Komisije, tekstem nisu prekršene odredbe poglavlja Poštovanje privatnosti, na koje je žalitelj takođe ukazao, jer je podnosilac žalbe javna ličnost, partijski funkcioner, i time je njegovo pravo na privatnost suženo. Osim toga, postoji javi interes da građani Leskovca budu obavešteni o ovom slučaju, koji je dobio i sudski epilog.

Tekstom nije prekršena ni tačka 1 iz poglavlja Korišćenje časnih sredstava, budući da je snimak bio dostupan javnosti prilikom suđenja, a objavljen je pošto je postupak okončan. Kad je reč o prekršaju tačke koja se odnosi na poštovanje autorstva, takođe u vezi sa objavljivanjem snimka, prema Zakonu o autorskom i srodnim pravima, autorskopravnu zaštitu može da traži samo autor dela. Podnosilac žalbe nije naveo u žalbi da je on autor video snimka koji je objavljen, pa tako ni frejmova koji su izvučeni iz tog snimka i objavljeni u formi fotografija.

Komisija nije odlučila da li je prekršena i tačka 6 Odeljka IV, po kojoj novinar mora da neguje etiku i kulturu javne reči, time što su u tekstu iznete kvalifikacije poput “političar u pokušaju”. Pet članova Komisije smatralo je da Kodeks time jeste prekršen, a ostalih pet da nije, jer je reč o političaru koji mora da istrpi ovakvu vrstu ocene svog rada.

Beograd, 31. 10. 2024.

Predsedavajući

Zlatko Čobović